

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 146/2019-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duřu a Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s. r. o., Potočná 2835/1A, Čadca, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Miroslav Stopka, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 254/2013 a postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 52/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 254/2013 p o r u š e n é b o l o .

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Nitra p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Nitra je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodeväťdesiat eur a päťdesiat centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s. r. o., Potočná 2835/1A, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí, sťažnostná argumentácia a rekapitulácia vyjadrení účastníkov konania

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 11. decembra 2019 na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), z 27. júla 2018 vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 254/2013 a postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 52/2018.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde 2. apríla 2012 návrh na začatie konania proti žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaná“) o zaplatenie sumy 920 € s príslušenstvom. Dňa 24. septembra 2012 vydal okresný súd platobný rozkaz, ktorý sa však žalovanej nepodarilo doručiť. Z tohto dôvodu bol uznesením z 24. júla 2013 zrušený v plnom rozsahu. Po sťažovateľkinej urgencii konania vo veci vydal okresný súd 21. novembra 2013 nový platobný rozkaz a 31. decembra 2013 oznámil právnomu zástupcovi sťažovateľky, že ho doručuje na novozistenú adresu žalovanej. Sťažovateľka ďalej uvádza, že po jej mnohopočetných telefonických dopytoch na stav konania okresný súd nariadil pojednávania, a to postupne na august 2014 (zrušené), október 2014 (zrušené, pretože nebolo vykázané doručenie

predvolania žalovanej), december 2014 (odročené pre práceneschopnosť žalovanej), február 2015 (zrušené pre práceneschopnosť sudkyne). Na pojednávaní 1. júna 2015 okresný súd rozhodol tak, že návrhu sťažovateľky v plnom rozsahu vyhovel. Žalovaná 21. októbra 2016 napadla rozsudok odvolaním. Z odvolania žalovanej vyplynulo, že predmetný rozsudok jej bol doručený až 10. októbra 2016. Vzhľadom na nepravdivé a zavádzajúce skutočnosti uvedené žalovanou v odvolaní sa sťažovateľka potrebovala k odvolaniu vyjadriť. Urobila tak podaním doručeným okresnému súdu 23. novembra 2016 a žalovaná na toto vyjadrenie reagovala ďalším vyjadrením doručeným okresnému súdu 20. decembra 2016. Sťažovateľka uvádza, že opätovne potrebovala reagovať na toto vyjadrenie a urobila tak podaním doručeným okresnému súdu 1. februára 2017. Stanovisko žalovanej k tomuto vyjadreniu bolo okresnému súdu doručené 9. januára 2018 a vyplýva z neho, že posledné vyjadrenie sťažovateľky bolo žalovanej doručené až 4. januára 2018, teda po viac ako roku od doby, keď podanie sťažovateľka adresovala okresnému súdu. Sťažovateľka podala 26. júna 2018 sťažnosť na prieťahy v konaní. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi doručenej sťažovateľke 19. júla 2018 prisľúbila, že si bude vyžadovať osobitné správy o stave konania raz za dva mesiace. Tým podľa sťažovateľky nepriamo naznačila, že v najbližšej dobe nedôjde k právoplatnému rozhodnutiu.

3. S ohľadom na už uvedené okolnosti sa sťažovateľka domnieva, že činnosť okresného súdu a krajského súdu nesmeruje efektívne k meritórnemu rozhodnutiu veci v primeranom čase. V konaní sú neprimerané časové prieťahy už od podania návrhu. Uvedené konanie už trvá približne 6 rokov a 3 mesiace. Predmetom sporu je pritom vec, ktorá sa svojou náročnosťou nevymyká iným veciam rovnakého druhu. Popísaným postupom dochádza k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

4. Keďže je sťažovateľka už viac než 6 rokov v stave právnej neistoty, požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 2 000 €, z toho za prieťahy spôsobené okresným súdom vo výške 1 300 € a za prieťahy spôsobené krajským súdom v sume 700 €.

5. Sťažovateľka v závere navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, prikázal obom súdom, aby vo veci konali bez zbytočných prietáhov, a priznal jej požadované finančné zadosťučinenie a trovy právneho zastúpenia.

6. Ústavný súd si pre posúdenie ústavnej sťažnosti vyžiadal spis okresného súdu, z ktorého zistil, že vec bola právoplatne skončená po tom, ako krajský súd rozsudkom sp. zn. 25 Co 52/2018 z 20. februára 2019 potvrdil rozsudok okresného súdu. Rozsudok bol sťažovateľke doručený 19. marca 2019.

7. Ústavný súd zaslal 13. decembra 2019 ústavnú sťažnosť na vyjadrenie okresnému súdu aj krajskému súdu.

8. Krajský súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 20. januára 2020 uviedol, že spis bol odvolaciemu súdu prvýkrát predložený 6. novembra 2015 a bol vrátený súdu prvej inštancie na vykonanie šetrenia, či došlo k účinnému doručeniu rozsudku žalovanej podľa § 47 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“; správne malo byť uvedené Občianskeho súdneho poriadku, pozn.) formou tzv. náhradného doručenia. Opätovne sa spis nachádzal na odvolacom súde v období od 29. novembra 2016 do 18. januára 2017, keď bol vrátený súdu prvej inštancie na odstránenie nedostatkov v súvislosti s nedodržaním procesného postupu podľa § 374 CSP (doručenie vyjadrenia k odvolaniu odvolateľovi, pozn.). Naposledy bol spis predložený odvolaciemu súdu 7. marca 2018, bol vedený pod sp. zn. 25 Co 52/2018 a odvolací súd nariadil vo veci termín odvolacieho pojednávania na 20. február 2019, na ktorom bol po meritórnom prerokovaní veci vyhlásený rozsudok. Po písomnom vyhotovení rozsudku pri dodržaní zákonnej lehoty bol spis 15. marca 2019 doručený súdu prvej inštancie. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 22. marca 2019. Následne súd prvej inštancie rozhodol i o výške nároku sťažovateľky na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd ďalej uvádza, že v danom prípade nešlo o vec, ktorú by skutkovo a právne bolo možné charakterizovať ako zložitú, a ani správanie strán sporu nemalo negatívny vplyv na dĺžku odvolacieho konania. Pokiaľ ide o postup odvolacieho súdu, ten po odstránení zistených pochybení v procesnom

postupe súdu prvej inštancie rozhodol za 12 mesiacov, a teda v lehote primeranej a akceptovateľnej pre rozhodovanie odvolacieho súdu. S ohľadom na to predseda krajského súdu navrhuje, aby bolo konštatované, že postupom krajského súdu nedošlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. V závere vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

9. Okresný súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 23. januára 2020 podrobne opísal chronológiu postupu okresného súdu vo veci od doručenia žaloby 4. apríla 2012. Z uvedeného opisu vyplýva, že na celkovej dĺžke konania sa významnou mierou podieľali ťažkosti s doručovaním súdnych zásielok žalovanej. K postupu pri doručovaní písomností žalovanej okresný súd uviedol, že v prvom rade doručoval písomnosti na adresu miesta podnikania žalovanej uvedenú v žalobe, ktorá korešpondovala s adresou jej bydliska a ktorá vyplývala aj zo živnostenského registra. Pokiaľ bola na faktúre z roku 2011, ktorá bola prílohou žaloby, uvedená kontaktná a poštová adresa: [REDAKOVANÉ] mohlo sa stať, že okresný súd si túto adresu (uvedenú v prílohe žalobného návrhu) nemusel všimnúť. Predsedníčka okresného súdu však poukázala na to, že žalovanej sa podarilo doručiť platobný rozkaz 26. mája 2014 na adresu [REDAKOVANÉ], kde sa aj zdržiavala, čo sama potvrdila označením tejto adresy v odvolaní proti rozhodnutiu 5. júna 2014 (č. l. 67). Následne 25. novembra 2014 sa žalovaná [REDAKOVANÉ] dostavila v informačnom centre okresného súdu a sama oznámila, že zásielky žiada doručovať na adresu [REDAKOVANÉ] (č. l. 88), kde predvolania na pojednávanie aj viackrát prevzala. Taktiež sa podarilo doručiť žalovanej na adresu [REDAKOVANÉ], 10. októbra 2016 rozsudok, ako aj viaceré iné procesné rozhodnutia. V podaniach, ktoré adresovala žalovaná súdu (napr. na č. l. 96, 120, 139, 165, 167), vrátane odvolania zo 14. októbra 2016 proti rozsudku (č. l. 147) taktiež uvádza svoju adresu [REDAKOVANÉ]. Napriek uvedenému však častokrát nebolo možné zásielky na túto adresu doručiť, z čoho možno vyvodit', že žalovaná sa konaniu a preberaniu zásielok vedome vyhýbala. Až podaním doručeným okresnému súdu 12. júla 2017 (č. l. 190) oznámila, že žiada všetky písomnosti okresného súdu doručovať na adresu [REDAKOVANÉ], hoci v tom čase (od 5. decembra 2016) mala evidovaný už nový trvalý pobyt na adrese [REDAKOVANÉ], avšak túto skutočnosť okresnému súdu neoznámila.

10. Predsedníčka okresného súdu je toho názoru, že okresný súd konal vo veci plynulo a bez zbytočných prietáhov a vec rozhodol na prvom meritórnom pojednávaní. Celkovú dĺžku konania v predmetnej veci ovplyvnili výlučne problémy s doručovaním zásielok žalovanej, ktorá sa na adrese označenej v žalobe korešpondujúcej aj s jej evidovaným trvalým pobytom nezdržovala a zásielky riadne a včas nepreberala ani na adrese [REDAKOVANÉ], ktorú sama označila ako adresu svojho bydliska. Práve postoj žalovanej spôsobil, že okresný súd musel opakovane zisťovať adresu pobytu, na ktorej sa zdržuje, a zásielky jej museli byť doručované opakovane, a to aj prostredníctvom polície. V tejto súvislosti považuje za potrebné uviesť, že žalovaná mala na okresnom súde viaceré spory (sp. zn. 12 C 98/2015, 23 Cb 141/2014, 23 Er 1273/2015, 1 T 68/2016) a vo všetkých bol problém s doručovaním zásielok a vyhýbaním sa súdnemu konaniu. Domnieva sa preto, že prietahy v tomto konaní boli spôsobené predovšetkým správaním žalovanej, ktorá mala záujem na tom, aby konanie trvalo čo najdlhšie a mohla sa tak vyhýbať svojej zodpovednosti. V závere predsedníčka okresného súdu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd zaslal vyjadrenia krajského súdu a okresného súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky a vyzval ho, aby sa v lehote 10 dní k týmto vyjadreniam vyjadril a aby ústavný súd oboznámil s tým, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci. Právny zástupca sťažovateľky ústavnému súdu oznámil, že sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci. K vyjadreniam všeobecných súdov sa nevyjadril.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie vecí ústavným súdom

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

18. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty,

v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

19. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

20. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom sporu bol nárok na zaplatenie sumy 920 € z titulu bezdôvodného obohatenia. Ústavný súd v zhode s krajským súdom konštatuje, že v danom prípade nešlo o vec, ktorú by bolo možné charakterizovať ako skutkovo a právne zložitú. O tom svedčí aj skutočnosť, že okresný súd vec pôvodne riešil platobným rozkazom v skrátanom konaní. Vec bolo možné rozhodnúť len na základe tvrdení uvedených v žalobe a vyjadreniach žalovanej, t. j. bez výsluchov svedkov, znaleckých posudkov či ďalšieho dokazovania.

21. Zároveň nešlo o vec zvláštneho významu pre sťažovateľku. Predmetom sporu bol nárok na zaplatenie sumy 920 € s príslušenstvom z titulu vrátenia platby zaplatenej za zrušený kurz iridológie, čo je možné považovať za bagateľnú sumu. Význam predmetu sporu pre sťažovateľku hodnotí ústavný súd ako nízky.

22. Čo sa týka postupu súdov a správania účastníkov konania, ústavný súd v prvom rade konštatuje, že takmer 7 rokov trvajúce konanie vo veci, ktorá nevykazuje skutkovú ani právnu náročnosť, sa už *prima facie* javí ako neprimerané dlhé. Zo spisu okresného súdu

aj z jeho vyjadrenia vyplýva, že dĺžku konania v najvýznamnejšej miere ovplyvnili ťažkosti spojené s doručovaním písomností žalovanej. Sťažovateľka poukázala na 3 časové obdobia, ktoré sa z jej pohľadu javili ako obdobia nečinnosti súdu. Prvým bolo obdobie medzi vydaním platobného rozkazu 24. septembra 2012 a jeho zrušením 24. júla 2013, ktoré trvalo 8 mesiacov. Druhým bolo obdobie v trvaní 1 roka a 4 mesiacov medzi vydaním rozsudku na pojednávaní 1. júna 2015 a jeho doručení žalovanej 10. októbra 2016. Tretím bolo obdobie takmer 1 roka od 1. februára 2017, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky, do 4. januára 2018, keď bolo toto vyjadrenie doručené žalovanej na repliku. Zo spisu okresného súdu je zrejmé, že okresný súd vo všetkých týchto obdobiach vyvíjal činnosť smerujúcu k zisteniu adresy žalovanej. Nemožno preto hovoriť o obdobiach nečinnosti.

23. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť môže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Činnosť súdu totiž musí efektívne smerovať k čo najskoršiemu rozhodnutiu vo veci. Za neefektívny považuje ústavný súd predovšetkým postup okresného súdu spočívajúci v opakovanom vydaní platobného rozkazu v situácii, keď už predchádzajúci nebolo možné žalovanej doručiť. Z vyjadrení okresného súdu aj zo spisového materiálu vyplýva, že po vydaní platobného rozkazu 24. septembra 2012 sa zásielka 4. októbra 2012 vrátila okresnému súdu, pretože adresát bol neznámy. Z obálky vrátenej zásielky na č. 1. 33 ústavný súd zistil, že dôvodom bolo doručovanie na inú než v žalobe uvedenú adresu sídla žalovanej (obec Lukáčová namiesto obce Lukáčovce). Následne okresný súd overoval adresu žalovanej cez správcu živnostenského registra (október 2012) a platobný rozkaz doručoval na adresu uvedenú v oznámení z 31. októbra 2012, ktorá je totožná s adresou sídla žalovanej uvedenou v žalobe (január 2013). Zásielka sa 16. januára 2013 opäť vrátila z dôvodu, že adresát bol na uvedenej adrese neznámy. Následne okresný súd zisťoval adresu žalovanej lustráciou v registri obyvateľov a evidencii Sociálnej poisťovne a ďalej prostredníctvom žiadostí adresovaných obecnému úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže a úradu práce (február 2013). Platobný rozkaz súd zrušil uznesením z 24. júla 2013 z dôvodu, že ho nebolo možné doručiť odporkyni (žalovanej) do vlastných rúk. Dňa 21.

novembra 2013 vydal okresný súd nový platobný rozkaz, ktorý sa pokúšal doručovať na novozistenú adresu žalovanej: [REDAKOVANÉ]. Z tejto adresy sa zásielka opäť vrátila 23. decembra 2013 ako neprevzatá v lehote (č. 1. 59). Úspešné bolo až doručenie prostredníctvom polície 26. mája 2014, teda po viac než dvoch rokoch od podania žaloby, proti platobnému rozkazu žalovaná podala odpor. Ústavný súd podotýka, že najneskôr v januári 2013 bolo zrejmé, že platobný rozkaz nie je možné žalovanej doručiť. Po tomto zistení mal okresný súd platobný rozkaz bezodkladne zrušiť a nariadiť pojednávanie vo veci, a to za využitia procesných postupov umožňujúcich zabezpečenie plynulého priebehu konania (k tomu pozri ďalší bod). Vydanie nového platobného rozkazu po viac ako 1 roku a 8 mesiacoch od podania žaloby a opätovné snahy o jeho doručovanie považuje ústavný súd za daných okolností za neúčelné.

24. Je možné súhlasiť s názorom okresného súdu, že konanie žalovanej vykazovalo znaky obštrukčného správania, keďže žalovaná nemala v živnostenskom registri uvedenú adresu, na ktorú by jej bolo možné doručovať písomnosti, a pravidelne nepreberala zásielky ani na adrese [REDAKOVANÉ], ktorú 25. novembra 2014 sama oznámila súdu. Ústavný súd podotýka, že všeobecný súd bez ďalšieho nenesie zodpovednosť za prieťahy spôsobené iným účastníkom konania. To ho ale nezbavuje povinnosti využiť všetky mechanizmy na zaistenie urýchleného prerokovania veci (pozri napr. rozsudok ESLP vo veci Havlíčková proti Českej republike zo 14. 2. 2006, č. 28009/03, bod 27 alebo Karasová proti Českej republike z 30. 11. 2004, č. 71545/01, bod 29). Občiansky súdny poriadok upravoval osobitné procesné postupy, vďaka ktorým mohol okresný súd po zrušení platobného rozkazu predísť ťažkostiam s doručovaním písomností a poskytnúť tak sťažovateľke ochranu pred správaním žalovanej, ktoré sám považoval za obštrukčné. Takými boli napríklad fikcia doručenia pri doručovaní písomnosti do vlastných rúk fyzickej osobe, ktorá je podnikateľom (§ 48 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku; žalovaná bola až do 3. augusta 2013, keď ukončila podnikateľskú činnosť, podnikateľkou), vydanie uznesenia o doručovaní písomností uložením v súdnom spise (§ 48 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku), resp. poučenie o možnosti doručovať písomnosti ukladaním na síde podľa § 49 ods. 3 a 5 Občianskeho súdneho poriadku (keďže sama žalovaná súdu viackrát oznámila adresy na doručovanie, na ktoré jej však následne nebolo možné súdne zásielky

doručiť). Keďže okresný súd ani jeden z týchto postupov nevyužil, nemožno konštatovať, že využil všetky dostupné prostriedky na zabezpečenie plynulosti súdneho konania.

25. Nad rámec uvedeného ústavný súd podotýka, že vo faktúre, ktorá bola priložená k žalobe (č. 1. 10), bola uvedená okrem sídla žalovanej aj jej kontaktná adresa [REDAKOVANÉ]. Na túto adresu okresný súd nedoručoval, pretože ako uviedol vo vyjadrení, pravdepodobne si ju nevšimol. Neupozornila na ňu a v žalobe ju neoznačila ani sama sťažovateľka. Žalovaná na existenciu kontaktnej adresy upozorňovala vo vyjadrení doručenom okresnému súdu 24. októbra 2016, keď uvádza, že „[s]úd posielal zásielky kde-kade a zbytočne míňal financie, pričom všetky kontaktné údaje (a to doručovacia adresa, e-mailová adresa, telefónne číslo) sú priamo v spise a podkladoch, s ktorými, ako uvádza v rozsudku, sa oboznámil“ (č. 1. 149), a tiež v žiadosti doručenej 12. júla 2017, v ktorej výslovne žiada o doručovanie na kontaktnú adresu [REDAKOVANÉ] (č. 1. 190). Aj keď nie je možné spätne s istotou tvrdiť, že by žalovaná zásielky doručované na uvedenú adresu preberala, jej prehliadnutie svedčí o nekoncentrovanom postupe okresného súdu a o tom, že nevyužil všetky možnosti na zabezpečenie plynulosti konania.

26. Nemožno tiež akceptovať, aby proces predkladania spisu krajskému súdu trval približne 2 roky a 4 mesiace, a to napriek evidentnej snahe okresného súdu odstrániť vytýkané nedostatky. Aj v tomto procese ústavný súd spozoroval neefektívne úkony. Okresný súd bol pri druhom vrátení spisu krajským súdom inštruovaný, aby zaslal protistrane odvoláciu repliku na vyjadrenie podľa § 374 ods. 2 CSP (na podanie odvolacej dupliky) a aby následne spis predložil odvolaciemu súdu. Po tom, čo okresný súd úspešne doručil sťažovateľke odvoláciu repliku žalovanej (27. januára 2017) a následne mu bolo doručené podanie (odvolacia duplika) sťažovateľky (3. februára 2017), postačovalo, aby okresný súd iba odoslal odvoláciu dupliku na adresu, ktorú žalovaná sama oznámila súdu, a následne mal ihneď predložiť spis krajskému súdu, a to bez ohľadu na to, či zásielka bude reálne doručená. Pri postupe podľa § 374 ods. 3 CSP musí všeobecný súd okrem práva na vyjadrenie strán zohľadňovať aj právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konkrétnom prípade tieto práva vyvážiť spravodlivým spôsobom. Odvoláciu dupliku

okresný súd žalovanej doručoval na dve rôzne adresy a tiež opakovane prostredníctvom polície a podarilo sa mu ju doručiť až 4. januára 2018. Tým sa konanie predĺžilo takmer o ďalší jeden rok. Pri zohľadnení okolností posudzovanej veci bolo opakované doručovanie odvolacej dupliky obštrukčne sa správajúcej strane (žalovanej) a čakanie na jej skutočné doručenie (bez využitia procesných postupov spomínaných v bode 24) v rozpore so zachovaním práva na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov protistrany.

27. S ohľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že neefektívnym a nekoncentrovaným postupom okresného súdu bolo porušené základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

28. Pokiaľ ide o postup krajského súdu, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd k dĺžke napadnutého konania neprispel v takej miere, že by ho bolo možné označiť za porušovateľa základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Spis okresného súdu bol prvýkrát predložený krajskému súdu 6. novembra 2015. Dňa 24. mája 2016 ho krajský súd vrátil ako predčasne predložený na účely prešetrenia, či sa žalovaná pri náhradnom doručovaní podľa § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku zdržiavala na doručovacej adrese. Riadil sa pritom právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadreným v uznesení sp. zn. 8 Cdo 41/2013 zo 16. marca 2016 (č. 1. 127 – 129). Vrátenie spisu na účely zaslania odvolacej repliky protistrane na vyjadrenie zas odôvodňovalo ustanovenie § 374 ods. 2 CSP (č. 1. 174 – 175). Po odstránení procesných pochybení súdu prvého stupňa a predložení spisu odvolaciemu súdu 7. marca 2018 bola vec odvolacím súdom rozhodnutá 20. februára 2019 a spis bol vrátený okresnému súdu 15. marca 2019. Dĺžku odvolacieho konania v trvaní približne 1 roka považuje ústavný súd za akceptovateľnú, a preto ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľky v časti smerujúcej proti krajskému súdu nevyhovel (výrok 4).

29. S ohľadom na to, že konanie vo veci bolo pred rozhodnutím o ústavnej s'ťažnosti právoplatne skončené, nebol dôvod prikazovať všeobecným súdom podľa § 133 ods. 3

písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci konali bez zbytočných prietáhov. V tejto časti preto ústavný súd návrhu sťažovateľky nevyhovel (výrok 4).

III.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

31. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. Sťažovateľka žiadala o primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 €, z toho od krajského súdu v sume 700 € a od okresného súdu v sume 1 300 €, keďže právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádza, jej spôsobuje materiálnu aj nemateriálnu ujmu. Čakanie na rozhodnutie takúto dlhú dobu v nej spôsobuje stav bezmocnosti, nedôveru v súdny systém a obavy o spravodlivý proces. Zároveň predlžovanie konania oslabuje jej postavenie z hľadiska vymožitelnosti práva.

33. Ústavný súd pri určovaní výšky primeraného zadosťučinenia vzal do úvahy celkovú dĺžku konania, t. j. bezmála 7 rokov na dvoch stupňoch súdov, a vychádzal zo skutočnosti, že neprimeranú dĺžku konania zaviniť okresný súd. Za primerané považoval ústavný súd zadosťučinenie vo výške 1 000 €, a to po zohľadnení nevysokého významu predmetu konania pre sťažovateľku (pozri body 20 – 21) a tiež skutočnosti, že predlžovanie konania bolo vo významnej miere spôsobené obštrukciami žalovanej, za ktoré však za daných okolností nesie zodpovednosť aj okresný súd. Vo zvyšnej časti požadovaného primeraného zadosťučinenia ústavný súd návrhu nevyhovel.

IV.

Trovy konania

34. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

35. V zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

36. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola vo výške 921 €. Náhradu priznal za dva úkony právnej služby v roku 2018 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, čo ústavnému súdu preukázal kópiou osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty. Úhrada za dva úkony právnej služby ($2 \times 153,5 \text{ €}$) spolu s režijným paušálom ($2 \times 9,21 \text{ €}$) navýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % predstavuje spolu sumu 390,50 € (výrok 3).

37. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

38. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu